

Wpływ czytania bajek na rozwój dziecka

Zespół Szkół Specjalnych
w Mazowieckim Centrum Rehabilitacji
w Konstancinie-Jeziornie

I. Zbawienne i nieocenione właściwości czytania dziecku

Pierwszymi osobami, które czytają dziecku jesteśmy my - rodzice. Mamy świadomość, że zaspakajanie różnych potrzeb dziecka jest niezbędne dla jego prawidłowego rozwoju. Najważniejszymi wśród nich są potrzeby psychiczne, które możemy realizować również poprzez czytanie naszym dzieciom.

Pierwsze kontakty dziecka z książką rozpoczynają się już w okresie niemowlęcym i polegają na traktowaniu bajki jak zabawki. Potem, gdy książka w świadomości dziecka coraz bardziej nabiera właściwego znaczenia, osoba czytającą mu bajkę w dużym stopniu decyduje o jego przyszłych zainteresowaniach czytelniczych. Przedstawione w tekście literackim sposoby zachowania, postawy wobec życia i ludzi, utrwalają się w psychice małego człowieka. Kształtują cechy jego osobowości, wpływają na zachowanie, nawyki, poglądy, postępowanie.

Nawyk czytania i szacunku do książek nabywa się w okresie dzieciństwa. Najlepszym i najprostszym sposobem jego wyrobienia na całe życie jest głośne czytanie dziecku dla przyjemności najwcześniej jak to możliwe. Wystarczy choćby kilkanaście minut dziennie, aby nasze dziecko miało szansę na prawidłowy rozwój emocjonalny, psychiczny, społeczny, fizyczny, estetyczny, intelektualny, a w późniejszych latach również i zawodowy.

To od nas dorosłych zależy przyszłość naszego dziecka. Bez względu na sytuację rodzinną, finansową, wykształcenie czy zawód, jeśli chcemy, by było szczęśliwe, dobre, mądre, samodzielnie umiało myśleć i podejmować decyzje – poświęcajmy mu czas czytając głośno książki.

Czas czytania dziecku zależy między innymi :

- od jego wieku
- możliwości percepcyjnych
- zainteresowań
- temperamentu

Czytanie uczy we właściwy sposób rozwiązywać problemy. Chroni przed uzależnieniem od telewizji i komputera. Uczy zasad moralnych oraz sposobów właściwego rozładowania napięć. Rozwija zainteresowania, ćwiczy pamięć, wyobraźnię, koncentrację. Jest dobrą inwestycją w przyszłość naszych pociech. Wypełnia właściwie wolny czas dorosłych i dzieci. Leczy znieczulenie na wszechobecną w mediach agresję. Codzienne głośne czytanie skutecznie przeciwdziała niepożądanym zagrożeniom dla psychiki dziecka ze strony współczesnej cywilizacji. Sprzyja poznawaniu świata, wszechstronnemu rozwojowi. Ma ogromny wpływ na osobowość. Kształtuje system wartości i postawy moralno -społeczne. Rodzice czytając dziecku oddziałują na nie pedagogicznie i wychowawczo.

Wybierajmy do czytania tylko te bajki, które :

- mają sens i są dla dziecka ciekawe
- są napisane piękną i zrozumiałą polszczyzną
- są dostosowane do wrażliwości dziecka - nie wzbudzają niepokoju i lęku
- uczą szacunku wobec słabszych, innych ludzi, innych istot, prawa
- budują wiarę w siebie
- pokazują właściwe do naśladowania wzorce zachowań

Czytanie powinno się kojarzyć dzieciom z przyjemnością, a nie z nudą czy karą. Książki powinno się dobierać tak, by treścią odpowiadały możliwościom i zainteresowaniom dzieci. Celem czytania zawsze powinna być przyjemność dziecka.

III. Jak czytanie dziecku wpływa na jego rozwój

Czytanie dziecku przez osobę dorosłą ma ogromne znaczenie szczególnie w dzisiejszym, trudnym do zrozumienia świecie. Bajki mogą pozytywnie wpływać na nasze dzieci , na ich rozwój psychiczny, emocjonalny, intelektualny, fizyczny, społeczny i estetyczny.

Rozwój psychiczny

Osobowość człowieka kształtuje się już we wczesnym dzieciństwie. W wieku przedszkolnym dziecko przebywając w grupie rówieśników doznaje wielu nowych sytuacji, przeżyć, doświadczeń i uczuć. Nabywa nowych wzorców postępowania. Jego rozwój jest tak szybki, psychika delikatna i wrażliwa, a umysł tak chłonny, że powinniśmy w miarę możliwości w przemyślany sposób działać wybierając odpowiednie treści płynące z otoczenia. Nie możemy całkowicie wyeliminować tych niepożądanych, ale możemy pomóc dziecku lepiej pojąć świat dorosłych, który nam samym często trudno jest zrozumieć.

Poznawanie i zrozumienie przez dziecko rzeczywistości dokonuje się przez słuchanie jak dorośli do niego mówią, opowiadają różne historie, śpiewają piosenki i czytają bajki. Sposób czytania, rozumienia i przeżywania wartości związanych z książką prezentowany przez osobę czytającą decyduje o jego przyszłych zainteresowaniach czytelniczych. Pojawiające się w utworach sposoby zachowania, pozytywne postawy wobec życia, właściwy stosunek do ludzi utrwalają się w psychice dziecka, tworząc tym samym określone cechy jego osobowości, kształtują jego zachowanie, nawyki, przekonania, charakter, jak również pomagają dokonać właściwych wyborów.

Czytanie dziecku aktywizuje jego wyobraźnię wywierając wpływ na procesy intelektualne. Przekonujmy, że czytanie jest dobre, właściwe i mądre - z pewnością przyniesie mu dużo pożytku. Rozmowy o przeczytanych książkach to przyjemne chwile spędzone z naszym dzieckiem. Głośne czytanie dziecku jest łatwym i mądrym sposobem budowania więzi. Jest ogromną siłą pobudzającą intelekt i wyobraźnię. Rozwija twórcze myślenie.

Rozwój emocjonalny

Wpływ literatury na rozwój emocjonalny (uczuciowy) dziecka jest ogromny. Język literacki dla przedszkolaka jest wstępem do fantastycznego , baśniowego świata. W nim podświadomie może znaleźć pomoc w zmaganiu się z lękami i negatywnymi uczuciami, których doświadcza w realnym świecie. Pomaga bez obawy spojrzeć na swoje problemy i uczy jak pomagać sobie samemu w trudnych sytuacjach.

Dziecko zazwyczaj utożsamia się z głównym bohaterem. Z nim cieszy się, smuci, odczuwa ból, strach, wspólnie zmagają się z przeciwnościami losu. Daje to możliwość przeżycia i nazwania swoich uczuć oraz doświadczenia emocji bohatera literackiego. Dziecko poprzez czytanie mu przez dorosłą osobę bajki poznaje takie abstrakcyjne pojęcia jak dobro, zło, miłość, przyjaźń, sprawiedliwość. Uczy się wrażliwości i sposobów zaspakajania swoich emocjonalnych potrzeb. Baśń i bajka aktywizuje wyobraźnię dziecka wywierając ogromny wpływ na sferę emocjonalną. Wyjaśnia dziecku trudne mechanizmy. Tłumaczy pojęcie dobra i zła. Właśnie na tym polega wychowawcza wartość bajki.

Rozwój fizyczny

Czytając dziecku określone teksty można je zainspirować do podjęcia świadomej aktywności fizycznej - tańca, uprawiania sportów, zabaw ruchowych i uczynienie z tego życiowej pasji oraz sposobu właściwego rozładowania napięć. Literatura dziecięca obfituje w szereg pozycji dla dziecka, ilustrujących zbawienny wpływ ruchu na prawidłowy wszechstronny jego rozwój. Dzieci potrzebują fizycznej aktywności, aby uruchomić inne równie ważne procesy. Jest to ich naturalną potrzebą.

Obok dostarczania przeżyć baśnie i bajki kształtują cechy społeczne u dzieci tj.: umiejętność życia i działania wśród ludzi, szacunek dla świata przyrody, otaczanie opieką słabszych, podporządkowanie się prawom rządzącym w grupie. Wyrabiają poczucie odpowiedzialności, zaufanie, szacunek dla dorosłych. Dzieci przeżywając wydarzenia wraz z bohaterami, uczą się wrażliwości, poświęcenia, współczucia i innych ważnych zachowań prospołecznych.

W literaturze dziecięcej jasno i wyraźnie przedstawione są postacie męskie i żeńskie, dzięki czemu dziecko uczy się przypisania określonej płci właściwej jej społecznej roli.

Słuchając czytanych opowieści odbiera nie tylko miłe i wzniosłe uczucia, ale także negatywne emocje jak złość, wściekłość, chęć niszczenia. Niektóre z tych uczuć mogą być skierowane do rodziców. Jest to obrona i ucieczka dziecka przed niemocą, gdy czuje lęk albo strach. Bohater bajkowy niejednokrotnie może mu pomóc w codziennych zmaganiach w niezrozumiałym jeszcze świecie.

„Baśń trafia do serca dziecka,
a bajka do rozumu”

Literatura przedmiotu

E. Jaworska : Bajkoterapia;
K. Wadowska-Smyczyńska :
 Magiczna moc bajek;
M. Molicka : Bajkoterapia;
K. Klimowicz : Bajkoterapia –
 droga do wrażliwości
 dziecka;
M. Tajak ; Romualda Wojnar :
 Magiczne opowieści.

Zdjęcia pochodzą ze zbiorów własnych autora oraz sieci Internet